

Natasha Lesterová

PAŘÍŽSKÁ ŠVADLENA

*Láska a móda. Paříž a New York
za druhé světové války a dnes.
Dvě výjimečné ženy propojené
napříč časem.*

Estella a Fabienne – dvě propletená vlákna jednoho neobyčejného příběhu o snech, lásce a trnitě cestě za úspěchem v zářivém newyorském světě módy. Osud Fabienne a její milované babičky Estelly, legendární módní návrhářky, propojuje Paříž s New Yorkem navzdory času, dějinným zvratům, předsudkům i tíze rodinného dědictví.

„Nádherně vyprávěný příběh, zkoumající vztahy mezi ženami, zvláště pouto mezi matkou, dcerou a babičkou. A literární pochoutka pro milovníky módy.“

– *Sunday Territorian,*
Adelaide Advertiser

„Tento nezapomenutelný román se mistrně rozvíjí od začátku do konce.“

– *Publishers Weekly*

Natasha Lesterová

*Pařížská
švadlena*

Přeložila Bohumila Kučerová

metafora®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

The Paris Seamstress © Natasha Lester 2018

First published in Great Britain in 2018 by Sphere,

an imprint of Little, Brown Book Group

Translation © Bohumila Kučerová, 2019

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2019

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-386-5 (ePub)

ISBN 978-80-7625-385-8 (pdf)

ISBN 978-80-7625-093-2 (print)

Část první
Estella

Obsah

Část první Estella	5	Část osmá Fabienne	359
Kapitola 1	7	Kapitola 29	361
Kapitola 2	23		
Kapitola 3	34	Část devátá Estella	371
Kapitola 4	49	Kapitola 30	373
Kapitola 5	68	Kapitola 31	384
Kapitola 6	84		
		Část desátá Fabienne	389
Část druhá Fabienne	87	Kapitola 32	391
Kapitola 7	89		
Kapitola 8	102	Část jedenáctá Estella	401
Kapitola 9	111	Kapitola 33	403
		Kapitola 34	414
Část třetí Estella	119	Kapitola 35	431
Kapitola 10	121	Kapitola 36	436
Kapitola 11	135		
Kapitola 12	151	Část dvanáctá Fabienne	443
Kapitola 13	166	Kapitola 37	445
		Kapitola 38	452
Část čtvrtá Fabienne	183		
Kapitola 14	185	<i>Poznámka autorky</i>	455
Kapitola 15	199	<i>Poděkování</i>	457
Kapitola 16	206		
Část pátá Estella	213		
Kapitola 17	215		
Kapitola 18	231		
Kapitola 19	244		
Kapitola 20	262		
Kapitola 21	269		
Kapitola 22	286		
Kapitola 23	299		
Část šestá Fabienne	309		
Kapitola 24	311		
Kapitola 25	319		
Kapitola 26	327		
Část sedmá Estella	339		
Kapitola 27	341		
Kapitola 28	351		

Kapitola 1

2. ČERVEN 1940

Estella Bissettová odmotávala roli zlatého hedvábí a sledovala, jak role s látkou nadskakuje po stole. Přejela po tkanině rukou a vychutnávala si její měkkost a smyslnost. Jako by hladila nahou kůži nebo okvětní lístky růže. „*What's your story morning glory,*“ zamumlala.

Slyšela matku, jak se zasmála. „Estellko, ty máš američtější výslovnost než Američani.“

Estella se zaculila. Její lektor angličtiny jí říkal totéž, než se připojil k davům, které valem opouštěly Evropu. Prý má lepší americkou výslovnost než on sám. Zastrčila si roli pod paži a přehodila si hedvábnou látku kolem ramen. Pak naznačila kroky tanga. Vyplašené výkřiky žen „*Attention!*“ ji jen vyprovokovaly k tomu, aby tanec doprovodila zpěvem. Mezi výbuchy zvonivého smíchu si svižně prozpěvovala slova písně Josephine Bakerové „*I Love Dancing*“.

V rytmu tance se naklonila dozadu a pak se opět prudce napřímila. Role látky jí vyklouzla na pracovní stůl, jen o chlup minula Nannettinu hlavu a uhodila Marii do ramene.

„Estello! *Mon Dieu,*“ lamentovala Marie a s přehnaně bolestnou grimasou se chytla za rameno.

Estella jí vtiskla na tvář pusou. „Tohle hedvábí si nezaslouží nic menšího než právě tango.“ Ukázala na látku, zářící ve fádním prostředí dílny jako měsíc v úplňku. Neměla

nejmenších pochyb, že taková látka je určená pro šaty, za kterými se budou lidé otáčet tou samou rychlostí, jakou Cole Porter prohání prsty po klávesách ve vyhlášeném jazzovém klubu *Chez Bricktop* na Montmartru.

„A ty si nezasloužíš svoji mzdu, jestli si hned nesedneš na zadek a nepustíš se konečně do práce,“ odbyla ji Marie.

Ve dveřích se objevil monsieur Aumont, přilákaný hlukem v dílně. S úsměvem zaznamenal Estellu s hedvábnou látkou našasenou kolem ramen. „Copak to tu *ma petite étoile* tropí?“

„Pokouší se mě zabít,“ zakňourala Marie.

„Ještě že vaše tukové polštářky její útoky ztlumí,“ popíchl ji monsieur Aumont škádlivě a Marie cosi nevrle zabručela.

„Co s tím máte v plánu?“ otázala se Estella a zálibně přejela po zlatavých záhybech.

„Tohle.“ Monsieur Aumont jí rozmáchlým gestem předal skicu.

Byl to návrh Jeanne Lanvinové, přepracování modelu ušitého ve dvacátých letech pro italskou operní divu Ritu Cavalliniovou, avšak jeho obrovská mašle byla namísto tisíců perliček a skleněných křišťálů zdobena stovkami drobných poupátek růží ze zlatého hedvábí.

„Ach!“ vydechla Estella okouzleně a dotkla se skici. Věděla, že jemňoučké řady kytiček budou zdálky budit dojem zářivého zlatého víru a teprve bližší pohled odhalí, že ve skutečnosti se jedná o stuhu posetou hedvábnými poupátkami. Tenhle model měl daleko k vojenským nárameníkům, brašnám na plynovou masku i ke všem těm odstínům modré – námořnické, ocelové či modři královského letectva –, kterých už Estella měla plné zuby. „Jestli budou moje náčrty vypadat jednoho dne takhle,“ pronesla obdivně s pohledem upřeným na překrásnou skicu Lavinové, „budu tak blažená, že už ke štěstí nebudu potřebovat žádného milence.“

„Estello!“ napomenula ji Marie, jako by žádná dvaadvacetiletá žena ještě neměla tušit, co to slovo vůbec znamená, natož aby ho směla vyslovit nahlas. Estella vyslala pohled ke své matce Jeanne a ušklíbala se.

Jeanne podle očekávání zachovala dekorum a nevzrušeně dál vytvářela z hedvábí malinké růžové třešňové květy, ale Estelle neuniklo, jak její matka stiskla rty, aby potlačila úsměv, protože věděla, jak ráda její dcera chudáka Marii svými výroky šokuje.

„Šaty se s milencem nedají srovnávat,“ pronesl monsieur Aumont káravě. Pak ukázal na hedvábnou látku. „Máš dva týdny na to, abys tohle proměnila ve zlatou kytici.“

„Budou nějaké zbytky?“ zajímala se Estella a nepřestávala k sobě tisknout roli látky.

„Poslali nám čtyřicet metrů, ale vypočítal jsem, že nám bude stačit jen třicet šest – když nebudeš plýtvat.“

„Ani nitka nepřijde nazmar,“ dušovala se Estella.

Potom hedvábí napnula do dřevěného rámu a připevnila látku řadami hřebíčků. Nato zpevnila tkaninu cukrovým roztokem, aby z ní Marie mohla těžkým železným řezákem vykrájet kolečka.

Když Marie skončila, Estella potáhla pěnový blok čistou bílou látkou, nahřála nad nízkým plamenem tvarovací kouli, v hrnku s voskem vyzkoušela její teplotu, položila na bílou látku první zlatý kotouč a přitiskla tvarovací kouli na hedvábí. To se kolem koule okamžitě zkroutilo a vytvořilo půvabné poupátko zlaté růže. Odložila ho stranou a pak celý proces opakovala. Do oběda takto vytvořila dvě stě květin.

Při práci si jako obvykle povídala a žertovala s Nannette, matkou a Marií. „Slyšela jsem, že ze severu teď prchá víc francouzských vojáků než belgických a holandských civilistů,“ poznamenala Nannette.

„Jestli vojáci prchají, kdo nás ochrání před Němčoury?“

podivila se Estella. „To snad máme bránit Paříž my se svými jehlami?“

„Vůle francouzského lidu boše zastaví,“ pronesla matka pevným hlasem. „Francie nepadne.“ Estella si povzdechla.

Nemělo cenu se s matkou přít. Stejně nemají kam prchnout. Budou dál dřepět v téhle dílně a vyrábět látkové květy, jako by na světě nebylo nic důležitějšího než móda – prostě proto, že jim nic jiného nezbyvá. Nemají na jihu žádné příbuzné, ke kterým by se mohly uchýlit, takže se nepřipojí k zástupům valícím se z Belgie, Holandska a ze severu země.

V Paříži mají domov a práci. Jinak nic. A tak i když ji dráždila matčina slepá víra v to, že Francie německou armádu odrazí, neměla Estella co odpovědět. A co je špatného na tom, když si budou za zdmi této dílny ještě pár dní namlouvat, že pokud návrháčky jako Lanvinová stále potřebují zlatá poupátka, je všechno v pořádku?

Během oběda, když se ostatní usadily v kuchyňce k miskám s dušeným králíkem, Estella se uchýlila stranou a kreslila si. Tužkou načrtávala obrys dlouhé přiléhavé sukně, sahající až na zem a patřící k šatům s rukávy nabranými na ramenou a s elegantním špičatým výstřihem – k šatům v pase přepásaným tenkou šerpou ze zlatého hedvábí a zdobeným klopami podobnými těm na pánské košili; tento maskulinní prvek by u dlouhé róby nikdo nečekal, ale Estella věděla, že právě on jí propůjčuje tak moderní a unikátní vzhled. Navzdory štíhlé siluete sukně se v šatech dalo dobře tančit. Byl to troufalý, zářivý model, který evokoval život prožitý s radostí a naplno. A v Paříži roku 1940 bylo vítáno vše, co nějaký život vůbec slibovalo.

Matka dojedla, a přestože z přestávky na oběd zbývalo ještě patnáct minut, zamířila do kanceláře monsieur Aumonta. Estella pozorovala jejich tváře, když spolu začali rozmlouvat. Monsieur byl jedním z *gueules cassées* velké války, mužů

se zničenou částí obličeje. Plamenomet ho téměř připravil o nos a zdeformoval mu rty. Estella jeho znetvořenou tvář už skoro nevnímala. Mimo dílnu si ji zakrýval měděnou maskou. Netajil se svou nenávistí vůči Němcům či bošům, jak je s matkou nazývali. V poslední době Estella vídala přicházet do dílny muže údajně přinášející krabice s látkami či barvami, které však směl vybalovat jen monsieur.

Její matka byla jednou ze sedmi set tisíc žen, které velká válka připravila o muže. Provdala se v patnácti a krátce nato ovdověla. Ona i monsieur tedy měli dobrý důvod Němce nenávidět a až příliš často si mezi sebou něco špitáli, přičemž jejich vážné tváře prozrazovaly, že nejde o žádná milostná slovíčka.

Při matčině návratu Estella rychle sklonila hlavu nad svoji kresbu.

„*Très, très belle*,“ pochválila ji Jeanne.

„Dnes večer si je ušiju ze zbytku látky.“

„A vezmeš si je do La Belle Chance?“ Matka narážela na jazzový klub na Montmartru, do kterého Estella stále ještě často chodila, přestože od doby, co byla loňského roku většina mladých Francouzů povolána do armády a Britové se letos v květnu nalodili v Dunkerku, nezůstalo ve městě mnoho mužů – jen ti, jež vojenské služby zprostila jejich práce v továrnách na munici.

„*Oui*,“ odpověděla Estella s úsměvem.

„Já budu na Gare du Nord.“

„Budeš ráno unavená.“

„Stejně jako ty dnes ráno,“ vyčetla jí matka.

Minulou noc prostála na nádraží Estella. Připojila se k dobrovolníkům podávajícím uprchlíkům projíždějícím Paříží misky s polévkou. Jen někteří měli to štěstí, že přijeli vlakem, mnozí museli na útěku před Němci ujít stovky kilometrů pěšky. Když se najedli, pokračovali ve své pouti

za příbuznými nebo do jiného, nového domova, aby unikli před válkou co nejdále, až za Loiru, kde doufali, že budou v bezpečí.

Den plynul a hromádka poupátek narůstala. V šest hodin se Estella s matkou do sebe zavěsily a vyšly ven na Rue des Petits Champs za Palais Royal – šly kolem Place des Victoires a tržnice Les Halles, před kterou nyní nestály řady dodávek jako dřív, nýbrž koňské povozy. Jak Estella s matkou kráčely, doléhala na ně realita, před kterou se Estella pokoušela ukrýt za rolí lesklého zlatého hedvábí.

Především si všímaly přízračného ticha. V tuhle denní dobu by vlastně měly být obklopeny zástupy švadlenek, krejčích, střihačů a manekýn vracejících se z práce domů. Kolem prázdných ateliérů a obchodů však procházelo jen nemnoho lidí. Tolik prázdnoty tam, kde kdysi – snad ještě před měsícem – Paříž kypěla životem. Když desátého května skončila *drôle de guerre* – předstíraná válka – vstupem Hitlerovy armády do Francie, začal exodus obyvatel Paříže. Nejprve ji opouštěli Američané v autech řízených jejich osobními šoféry, pak rodiny ve starších vozech a nakonec ti, kdo nedokázali sehnat nic jiného než koňský povoz.

Avšak červnová noc byla teplá a prostoupená vůní šeříku, kaštany byly obsypané hrozny květů a tu a tam zůstala otevřená restaurace nebo kino a také módní dům Maison Schiaparelli. Život šel dál. Jen kdyby si člověk mohl nevšimnout aut roztroušených po ulicích, jak je tu zanechali jejich prchající majitelé, zakrytých pouličních luceren a oken zatemněných černými závěsy, které vyprávěly zcela jiný příběh, než byla romance letní noci.

„Viděla jsem tě mluvit s monsieur Aumontem,“ přerušila Estella náhle mlčení, když přešly Rue du Temple a obklopil je důvěrně známý pach rozkladu a kůže, pach patřící ke čtvrti Marais.

„Půjde dnes večer jako obvykle se mnou,“ řekla matka.

„Na Gare du Nord?“ zvolala Estella a napadlo ji, že za těch nocí v poslední době, kdy matka pobývala mimo domov, se toho dělo víc než jen rozdávání polévky uprchlíkům.

„*Oui.*“ Matka jí stiskla paži. „Začnu na Gare du Nord.“

„A pak?“

„Dám si pozor.“

To potvrdilo Estellino podezření. „Půjdu s tebou.“

„Ne, bude lepší, když si užiješ času, který ještě zbývá.“

A náhle Estella pochopila, že všechny ty řeči o silné Francii byly jen vroucím přáním, ne falešným přesvědčením, přáním, jež v sobě matka chovala kvůli své dceři. A nikoli poprvé ve svém životě zaplavila Estellu hluboká vděčnost k matce, která ji vychovala sama, postarala se o to, aby Estella chodila do školy, a která těžce pracovala, aby dceru uživila, ošatila a zajistila jí střechu nad hlavou. K matce, jež si nikdy ani slůvkem nepostěžovala na svůj obyčejný život, točící se jen kolem práce v dílně a dcery.

„Mám tě moc ráda, mami,“ zašeptala a políbila matku na tvář.

„To je jediná věc, na které mi záleží,“ řekla matka a věnovala jí jeden ze svých vzácných krásných úsměvů, jež jí dokázaly proměnit rysy obličeje a prozradit tak její skutečný věk – pouhých třicet sedm let. Estella by ten okamžik nejraději všila do noci a vetkala ho do oblohy tak pevně, že by ho už nikdo nemohl vypárat.

Místo toho však jen pozorovala matku, jak odchází po Rue du Temple ke Gare du Nord. Sama pak pokračovala k Passage Saint-Paul, úzké špinavé uličce skrývající vchod do překrásného kostela Église Saint-Paul-Saint-Louis, v níž se nacházel také jejich byt. Když otevřela vstupní dveře do domu, domovník monsieur Montpelier, starý opilec, jí něco zavrčel na pozdrav a strčil jí do ruky dopis.

Přečetla si ho a tiše zaklela. Tohle byla ta poslední věc, o kterou dnes večer stála.

„*Putain*,“ okomentoval domovník její slovník.

Estella si ho nevěšimala. Omráčí ho svým zjevem, až bude odcházet ve svých zlatých šatech, ale teď má práci. Vyběhla po točitém schodišti šest poschodí k jejich bytu, a přestože byl červen, navlékla na sebe dlouhý plášť. Pak se vydala cestou, kterou přišla, až ke kancelářím nákupčích jednoho z amerických obchodních domů kousek od Rue du Faubourg Saint-Honoré.

Madame Flynnová, snad jedna z posledních amerických občanů, kteří v Paříži ještě zůstali, na ni už čekala ve své kanceláři. Na stole před ní se tyčila hromada krabic s označením *Schiaparelli*. „Snažte se to vyřídit co nejrychleji,“ řekla a otočila se k Estelle zády, jako by nevěděla, co se mladá žena chystá udělat, přestože opak byl pravda.

Estella vyndala z krabic šaty a ukryla je pod svým pláštěm. Bez jediného slova seběhla dolů po schodech na ulici a zanedlouho vyběhla po schodišti do jiné kanceláře, patřící kopírovacímu domu, kde si přivydělávala při módních přehlídkách. Když měla dobrý den, dokázala během nich vytvořit patnáct náčrtků modelů z kolekcí *haute couture*, které pak prodala kopírovacímu domu nebo nákupčím amerických obchodních domů.

Pařížský i americký trh prahl po kopiích modelů Coco Chanel, Madeleine Vionnetové, Jeanne Lanvinové, sester Callotových i značky Mainbocher. Estella si byla vědoma, že by si vydělala víc, kdyby se živila jen pořizováním náčrtů. Ale věděla také, že kdyby strávila každý den jen kopírováním – vlastně kradením – návrhů vytvořených jinými, nikdy by v sobě nenašla odvalu tvořit vlastní modely. A tak se jako kreslířka činila jen během módních přehlídek. Tužka jí nenápadně klouzala po papíře, aby si *ven-*

deuse nevšimla, že si zaznamenává víc než jen číslo šatů, jež upoutaly její pozornost, a pečlivě přitom sleduje každíčký detail elegantních modelů vznášejících se sálem – počet skladů na sukni, šířku klop, velikost knoflíků. Modlila se vždy, aby manekýnka kráčela co nejpomaleji a umožnila jí dokončit kresbu, protože jen takovou pak mohla prodat.

Estellinou favoritkou byla vždy Coco Chanel. Ovšem porýdit na jejích přehlídkách patnáct skic nebylo nic snadného. Linie byly sice jednodušší, ale jejich elegance byla tak výrazná, že Estella měla co dělat, aby ji zachytila. Šlo o víc než jen tkaninu, knoflíky a zipy. Každý ten kousek měl duši. V salonu Chanel panoval vznešený klid. Estella nemohla spoléhat na to, že jí její pokoutnou práci pomůže zakrýt cirkusová atmosféra, převládající například v salonu Patou. Ne, *vendeuse* v salonu Chanel měla zrak ostřejší než kdejaký ostřelovač. Každý z hostů obdržel na poznámky jen kousek papíru a nedostal žádný velký program, do kterého by se skici daly skvěle schovat. Estella musela kreslit tak nenápadně, aby se zdálo, že tužkou skoro nehýbe.

Vždycky se snažila přesvědčit samu sebe, že je to jen hra a že musí využít každou příležitost, která se jí nabízí, zvláště nyní, kdy kvůli válce zmizeli američtí zákazníci a její příjem se povážlivě ztenčil. Potřebovala ty peníze, aby splatila monsieur Aumontovi dluh za hodiny angličtiny, které brala od svých šesti let. Matka na nich trvala, přestože věděla, že by si je nemohla dovolit, kdyby jim na ně monsieur nepůjčil. Francouzské ženy totiž nesměly mít své vlastní bankovní účty, a proto si nemohly vzít půjčku od banky. Neměly ani volební právo. Byly v podstatě méněcenné bytosti, jejichž úlohou bylo pokorně sedět doma, vařit a rodit děti.

Pro mnohé z nich, nezvyklé dělat nic jiného než se zabývat svou garderobou a chodit tak dobře oblekané, jak jim to jen dovoľovaly jejich poměry, válka znamenala kru-

té vystřízlivění. Jeanne Bissettové však nezbylo nic jiného než vychovat svou dceru tak, aby se dokázala sama o sebe postarat. Přestože Estella věděla, že by monsieur Aumont jejich dluh bez váhání smazal, pro její matku bylo věcí cti, aby ho splatila do posledního haléře. A to by bez Estellina vedlejšího příjmu bylo nemožné.

Právě znalost angličtiny Estelle umožnila přivydělávat si kreslením modelů. Žádný z amerických zákazníků nemluvil francouzsky, takže jí dávali před ostatními kreslířkami přednost. Bez zakázek paní Flynnové by matka dluh splatit nedokázala. Ten navíc ještě narostl, když Estella strávila rok v pařížské pobočce Newyorské školy krásných a užitých umění na Place des Vosges. Dokud nevypukla válka, snila tam Estella o vlastním módním salonu, zásobujícím zákaznice šaty, které jim navrhne ona sama, a nejen odcizenými modely. Ale ve chvílích, jako byla tato, s šesti róby od Elsy Schiaparelliové, nacpanými pod pláštěm, si byla jistá, že nic takového ji nikdy nepotká. Moc dobře si uvědomovala, že američtí nákupčí, kteří jako madame Flynnová za provizi půjčují kopírovacím domům kolekce šatů, aby si je mohly okopírovat, se chovají amorálně a že Schiaparelliová by Estelle s chutí sešila oční víčka, kdyby se to dozvěděla.

Estella si přísahala, že je to už naposledy.

Nyní však na ni už čekala madame Chaputová. Švadleny se okamžitě ujaly šatů, které Estella vylovila zpod svého pláště, a začaly vyrábět šablony pro střih. Estella pořizovala náčrtky a madame Chaputová si sepisovala, jaké knoflíky bude potřebovat, a na místech, kde si toho nikdo nevšimne, odstříhovala vzorky tkaniny. Pak dala Estelle peníze na taxík a ta poté vrátila šaty madame Flynnové spolu s provizí, kterou jí madame Chaputová vyplatila za to, že jí umožnila modely okopírovat. Estella věděla, že zítra se šaty už budou plavit na lodi do New Yorku – za předpokladu, že

v těchto chaotických dnech lodě ještě vůbec vyplují – a že madame Chaputová bude mít modely za dva dny hotové, a tedy připravené k prodeji věrným zákaznicím, které chtějí nosit špičkovou módu, avšak nehodlají za ni platit stejně špičkové ceny.

Poté se Estella vydala zase pěšky zpátky do Marais. Jestli chce dorazit do jazzového klubu ještě před půlnocí, bude si muset zatraceně pospíšet. Když vstoupila do domu, ze všeho nejdříve naplnila na dvoře kbelík vodou z kohoutku. Za pohrdavého dohledu domovníka, který ji i její matku nesnášel za to, že mu o Vánocích nepodstrojovaly portským, vyvekla kbelík do nejvyššího patra – tam byl nejlevnější nájem. Nalila trochu vody do konvice, postavila ji na kamna a uvařila si hrnek kávy. Pak se usadila k šicímu stroji, vytáhla nůžky a podle skici, kterou si udělala o polední přestávce, nastříhala látku. Litovala, že si nemůže dovolit zaplatit stříhače, který by odvedl dokonalejší práci než ona. Druhá Vionnetová z ní holt nebude, povzdechla si.

Práce jí zabrala hodinu a půl, ale když skončila, spokojeně se zazubila. Šaty vypadaly přesně tak, jak si je vysnila. Natáhla si je na sebe a zamračila se při pohledu na svoje ošoupané střevíce. Boty si však ušít neuměla a na nové lodičky neměla peníze. Přehodila přes sebe plášť pro případ, že se v noci ochladí, povinnou plynovou masku nechala doma, ale udělala ústupek matce a vzala si do ruky bílý kapesník, aby zůstala v potemnělé Paříži viditelná pro projíždějící vozy.

Když dorazila na Montmartre, minula Chez Bricktop – ten si nemohla dovolit – a vstoupila do klubu, jehož prostředí bylo sice zřetelně méně elegantní, avšak o to zábavnější a kde se mezi saxofonovými riffy v synkopách ozývalo nářečí Montmartru. Nějaký muž, nepochybně dělník z muniční továrny, se pokusil protlačit těsně kolem ní. Odbyla ho mra-

živým pohledem a několika dobře volenými slovy a posadila se ke stolu vedle Renée, jedné z dcer monsieur Aumonta.

„*Bonsoir*,“ řekla Renée a políbila ji na obě tváře. „Nezbyly ti nějaké gauloisky?“

Estella vytáhla své poslední dvě a obě ženy si zapálily.

„Co to máš proboha na sobě?“ zeptala se Renée s pobaveným úsměvem.

„To jsem si ušila.“

„Myslela jsem si to. Tohle na věšácích v obchodáku BHV nenajdeš.“

„Přesně tak.“

„Není to trochu... extravagantní?“

Estella zavrtěla hlavou. Renée měla na sobě dívčí šatičky, které zřejmě zůstaly zapomenuté někde v regálech Au Printemps. Vypadala v nich jako Heidi, co se zapomněla vrátit do hor. Vlastně se ovšem nijak nelišila od skromného zevnějšku ostatních žen v klubu, nevýrazných stejně jako to zředěné víno, co pily.

„Copak se dá od Estelly čekat něco jiného?“ ozval se nad nimi vlídně další hlas. Renéina sestra Huette se k Estelle naklonila, aby jí vtiskla polibek. „Vypadáš *magnifique*,“ pochválila ji.

„Pojď si zatančit,“ přerušil je hrubě mužský hlas. Táhl z něj půlnoční odér čtvrti Pigalle – směs alkoholu a voňavek z hrdel tuctu dalších dívek, s nimiž už dnes tančil. Muž nepokrytě využíval výhod své vzácnosti, protože při větší mužské konkurenci by mu jeho neurvalé způsoby mnoho tanečnic nezískaly.

„Ne, děkuji,“ odbyla ho Estella.

„Já si zatančím,“ nabídla se Renée.

„Chtěl jsem ji.“ Muž ukázal na Estellu.

„My o vás ale nestojíme,“ nedala se zlákat ona.

„Já jo,“ opakovala Renée téměř zoufale a Estella věděla,

že to je také příznak těchto nových časů. Tanečníků bylo tak poskrovnu, že pokud si dívka chtěla zatančit, musela vzít zavděk kdejakým pitomcem.

„Nedělej to,“ nabádala Huette sestru.

Položila Renée ruku rameno – to spontánní gesto napovídalo, jak má sestru ráda navzdory tomu, že ta někdy dokázala být pěkně protivná. Estella pocítila osten žárlivosti. Hned si uvědomila, jak je od ní hloupé přát si něco, co nikdy neměla. Měla by být vděčná, že má vůbec matku.

Muž pomohl Renée vstát, přitáhl si ji těsně k sobě a odváděl si ji na taneční parket. Estella znechuceně odvrátila pohled, když si všimla, jak se na Renée tlačí rozkrokem.

„Pojď, půjdeme zpívat,“ navrhla. „Změníme tempo na něco rychlejšího, aby mu mohla utéct.“

Huette ji následovala ke čtyřem hudebníkům tvořícím skupinu, se kterou obě dívky strávily mnoho večerů, ať už za klavírem, nebo při zpěvu, a zúročily tak své školní znalosti. Estellina matka se naučila zpívat v klášteře, kde byla vychována, a doma si neustále prozpěvovala. Svou lásku ke zpívání tak dceři předávala už od jejího raného dětství. Estella však na rozdíl od své matky nehorovala pro operní árie, její láskou byly hluboké hrdelní tóny jazzu.

Hudebníci políbili Estellu na obě líce, aniž vypustili jedinou notu, a pianista Luc jí pochválil šaty tak jadrným nářečím Montmartru, že by mu žádná obyčejná Francouzka nerozuměla. Huette se postavila vedle Philippa k mikrofonu a Estella usedla ke klavíru. Když začala vybrnkávat „*J'ai deux amours*“, obecenstvo zatleskalo. Zatímco hrála, sílila v ní touha, aby každý z přítomných měl v sobě tak silnou lásku k Paříži, že by dokázal zachránit město před vším, co jej může potkat, až se k němu přiblíží Němci. Huettin hlas nestačil na vysoké tóny písně, proto odtáhla Estellu od klavíru, aby ji ve zpěvu podpořila.

K závěrečnému refrénu se přidali všichni návštěvníci, takže Estella alespoň na pár vteřin uvěřila, že všechno dopadne dobře. Ta velkolepá, báječná Paříž se přece nezalekne nějakého pitvorného skrčka, jako je Adolf Hitler.

Poté se v klubu už nezdržela dlouho. Chvilku žertovala s Philippem, Huette and Lucem a pak si všimla, že se jim Renée přece jen nepodařilo zachránit. Odcházela s tím buranem, který ji vyzval k tanci. Estella náhle pocítila únavu a smutek, jako by byla mnohem starší, než bylo jejích dvaadvacet let.

„Musím se už zvednout,“ prohlásila a políbila každého z přátel na obě tváře.

Nezamířila však přímo domů. Procházela špinavými uličkami čtvrti Marais, kolem zchátralých *hôtels particulier*, kdysi majestátních šlechtických paláců, jež si navzdory přeměně na továrny na výrobu džemu dodnes uchovaly něco ze své vznešenosti – jejich nádvoří byla zarovnána paletami a vozíky a zastavěna všelijakými přístřešky. Když přejížděla rukou po kamenných zdech s podobným požitkem, jako když v dílně laskala roli zlatého hedvábí, připomínaly jí modely předních tvůrců, které nikdy neztratí ducha, jenž je odlišuje od obyčejné konfekce. Přemýšlela, zda jejich elegance odolá náletům štuk a armádě mužů v ocelově šedých uniformách.

Když procházela kolem ztichlé tržnice Carreau du Temple, prodejci látek a použitého oblečení už leželi v posteli. Za svítání se opět vydají prohledávat popelnice u domů boháčů v okolí Champs Élysées. V tichých uličkách jen zřídka potkala osamělého chodce. Zdálo se jí, že všechny ty věci, které tak důvěrně znala, vidí teď, kdy jim hrozí zkáza, novými očima. Ty vybledlé, kdysi zářivé barvy červeno-modro-zlatého nápisu nad vstupními dveřmi hotelu Clisson, jehož zakřivené středověké vížky hlídaly vchod jako pár